

Ministerie van Defensie

Militaire Inlichtingendienst

Postbus 20701
2500 ES 's-Gravenhage

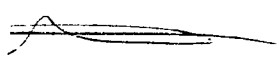
Telefoon 070 - 3 18 81 88
Telefax 070 - 318 79 51

- Aan:
Zie verzendlijst.

Uw brief	Uw kenmerk	Ons nummer	Datum
Onderwerp		DIS/92/095/0809	2 maart 1992
Joegoslavië: recente ontwikkelingen (nr 17/92)			

1. Hierbij doe ik U toekomen een notitie over de recente ontwikkelingen in Joegoslavië.
2. Zonder bijlage is deze brief ongeclassificeerd.

Hoofd Militaire Inlichtingendienst
voor deze
Het Hoofd Stafafdeling Inlichtingen

Kolonel der Grenadiers

Bijlagen	Bezoekadres	Doorkiesnummer
één	Kalvermarkt 28 's-Gravenhage	318 6634

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden.

Verzendlijst behorende bij brief MID nr. DIS/92/095/0809, d.d. 2 maart 1992

Aan:

Coördinator Verenigde Inlichtingendiensten Nederland

(Secretaris Generaal Ministerie Algemene Zaken)

Hoofd Binnenlandse Veiligheidsdienst

Ministerie van Buitenlandse Zaken ✓
t.a.v. AMAD

JOEGOSLAVIE
Militair-politieke situatie
17/92

(Afgesloten 021200 MRT 1992)

Kroatië

Hoewel er geen nieuwe militaire incidenten van betekenis zijn gemeld en het staakt-het-vuren in de omstreken gebieden van Kroatië stand blijft houden, blijft de situatie met name ten zuiden en zuid-westen van Osijek (Oost-Slavonië) en rond Gospic en Zadar in Noord-Dalmatië gespannen. Het gaat hierbij om gebieden die de Servische militieën, gesteund door de JNA, tijdens de gevechten van de afgelopen maanden niet volledig onder hun controle hebben kunnen brengen en waar de Kroatische (para)militaire organisaties pogen terrein te herwinnen. De spanningen in deze gebieden hangen mede samen met territoriale aanspraken van de kant van functionarissen van de Krajina, de belangrijkste Servische enclave in Kroatië die zich eind vorig jaar als "Republiek Krajina" eenzijdig onafhankelijk heeft verklaard. Zoals bekend zullen de grenzen van de door de VN-vredesmacht te beschermen gebieden (UNPAS) door VN-vertegenwoordigers de komende weken op lokaal niveau moeten worden vastgesteld.

Bosnië-Herzegovina

Dit weekeinde heeft in Bosnië-Herzegovina het referendum plaatsgevonden over de mogelijke onafhankelijkheid van de republiek. Volgens de kiescommissie in de hoofdstad Sarajevo heeft zeker 57% van de kiezers zijn stem uitgebracht. Zoals bekend is het referendum geboycot door de Serviërs die ca. 1/3 van de bevolking van Bosnië-Herzegovina uitmaken. Hoewel de uitslag van de volksstemming nog niet bekend is gemaakt, heeft de Bosnische Minister van Buitenlandse Zaken Silajdzic reeds te kennen gegeven, dat de opkomst van een meerderheid van de kiezers feitelijk de goedkeuring van de afscheiding van de republiek betekent. Tegen deze achtergrond heeft hij dan ook gepleit voor een onmiddellijke diplomatieke erkenning van de republiek door de EG.

Nadat het referendum reeds vorige week tot protestacties en gewelddadige incidenten aanleiding had gegeven, zijn na afloop van de volksstemming in Sarajevo barricades opgeworpen door rivaliserende groepen gewapende Serviërs en Moslims. Volgens onbevestigde persberichten was het verkeer in de Bosnische hoofdstad hedenmorgen volledig verlamd en was er in de buitenwijken sprake van automatisch geweervuur.

Het referendum dat ongetwijfeld een meerderheid voor onafhankelijkheid heeft opgeleverd, kan leiden tot een verdere escalatie van de etnische spanningen tussen de belangrijkste bevolkingsgroepen van de republiek. De gemelde wegblokkades in Sarajevo, waar zoals bekend ook het hoofdkwartier van de VN-vredesmacht zal worden gevestigd, kunnen daar een eerste aanwijzing voor zijn. De afgelopen weken heeft de verdeeldheid tussen de Moslims, die ca. 45% van de bevolking uitmaken, de Serviërs (ruim 30%) en de Kroaten (bijna 20%) over de toekomst van de republiek reeds tot groeiende onrust geleid. Zoals bekend was tijdens overleg onder auspiciën van de EG vorige maand in Lissabon door leiders van deze drie bevolkingsgroepen in beginsel overeengekomen om Bosnië-Herzegovina

te laten voortbestaan als soevereine staat binnen zijn huidige grenzen, gekoppeld aan de vorming van langs etnische lijnen gevormde kantons met een grote mate van autonomie. Dit akkoord heeft evenwel geen einde gemaakt aan de politieke twisten binnen de republiek. De overeenkomst van Lissabon is inmiddels sterk bekritiseerd door Serviërs, die het recht opeisen deel uit te kunnen blijven maken van een Joegoslavisch/ Groot-Servisch staatsverband. Vertegenwoordigers van de Servische minderheid hebben dit weekeinde een nieuwe grondwet aangenomen en eveneens besloten tot de oprichting van een eigen regering, nationale bank, politiemacht en defensiestructuren. Door de leider van de Servische partij van Bosnië-Herzegovina, Karadzic, is aangegeven dat het uitroepen van de onafhankelijkheid van Bosnië-Herzegovina binnen zijn huidige grenzen tot de afscheiding van de "Servische republiek Bosnië-Herzegovina" zal leiden en de aansluiting van deze nieuwe republiek bij Servië. Overigens hebben ook extreem-nationalistische elementen in de Kroatische gemeenschap zich op hun beurt kritisch uitgelaten over het principe-akkoord van Lissabon en zich uitgesproken voor een opdeling van de republiek in kantons en aansluiting van de door Kroaten bewoonde regio's bij Kroatië.

Het vraagstuk van de erkenning van Bosnië-Herzegovina zal in EG-kader reeds vandaag ter discussie komen en een centrale rol spelen bij de volgende ronde van de EG-vredesconfrontatie over Joegoslavië die volgens de planning op 9 maart a.s. in Brussel zal plaatsvinden. Indien bij deze vredesconferentie geen akkoord kan worden bereikt over de politieke toekomst van deze republiek moet rekening worden gehouden met een sterke toename van de gewelddadigheden tussen de drie belangrijkste bevolkingsgroepen in deze republiek. Uitvoering van het VN-vredesplan kan hierdoor ernstig worden gecompliceerd.

Montenegro

Ook in Montenegro heeft een volksstemming plaatsgevonden over de vraag of Montenegro als soevereine republiek deel moet uitmaken van een gezamenlijk Servisch-Montenegrijns staatsverband. Daarover hadden de regeringen van beide republieken vorige maand reeds overeenstemming bereikt. Naar verluidt is ook in Montenegro meer dan de helft van de kiezers opgekomen. Naar verwachting heeft een grote meerderheid zich uitgesproken vóór deelname aan deze nieuwe Joegoslavische staat. Door de politieke oppositie en de Moslim- en Albanese gemeenschappen in Montenegro was overigens opgeroepen tot een boycot van de volksstemming. Nog steeds is echter niet duidelijk in hoeverre van Servische zijde is tegemoet gekomen aan de eis van Montenegrijnse zijde, dat oprichting van een nieuw staatsverband slechts mogelijk is op basis van volledige gelijkberechting van beide volkeren. Dit laatste zou inhouden dat aan Montenegro een grotere rol in de nieuwe staat zou moeten worden toegekend dan op grond van de demografische verhoudingen voor de hand ligt. Volgens een eerdere bekendmaking zullen de parlementen van beide staten binnenkort een nieuwe, gezamenlijke Grondwet aannemen en zullen in april verkiezingen worden georganiseerd voor een Servisch-Montenegrijns parlement.

Kosovo

Volgens een aankondiging van het (pro-)Servische persbureau TanJug is onlangs een recruteringsbureau geopend voor Servische vrijwilligers in de voormalige autonome provincie Kosovo. Zoals bekend wordt daar de Albanese meerderheid al enige jaren door Servische ordetroepen onderdrukt. Doel van deze recrutering zou zijn het opzetten van een Servische militie om zich te verweren tegen, wat werd genoemd "separatistische Albanen". Tegen deze achtergrond werd expliciet vermeld dat deze militie niet alleen actief zou moeten worden in Kosovo, maar ook in de aangrenzende republiek Macedonië. Dit laatste is opmerkelijk omdat de Servische minderheid in Macedonië zeer klein (nog geen 3%) is, en veelal

niet in min of meer eigen gemeenschappen leeft. Het noordwestelijk deel van Macedonië, grenzend aan Albanië en Kosovo, wordt bewoond door Albanen die bijna 20% van de Macedonische bevolking uitmaken.

Overigens heeft in een drietal gemeenten in het zuiden van Servië ook een referendum plaatsgevonden waarbij de lokale Albanese meerderheid zich waarschijnlijk voor afsplitsing van Servië en aansluiting bij Kosovo heeft uitgesproken.

Conclusie/voorzicht

Het referendum in Bosnië-Herzegovina over mogelijke onafhankelijkheid van deze republiek kan al op korte termijn tot een escalatie van de etnische spanningen leiden. Zeker indien de EG-vredesconferentie over Joegoslavië op 9 maart a.s. niet resulteert in een akkoord over de politieke toekomst van deze republiek tussen alle betrokken partijen, is een sterke toename van de gewelddadigheden tussen Moslims, Serviërs en Kroaten zeer wel denkbaar. Uitvoering van het VN-vredesplan zou hierdoor op losse schroeven kunnen komen te staan.